

*3 mei 2007 – stand van de persvrijheid in ons land
Pol Van Den Driessche over zijn overstap van VTM naar CD&V
Catarina Caton over werken met een buikje
Geert Van Istendael en Ingrid Vander Veken over PEN
Ivan Ollevier over Boulevard Blidz*

BELGIE-BELGIQUE

PB

8900 IEPER I

3/8/36

afgiftekantoor Ieper

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

27 april 2007 - nummer 102 - Verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 - 1040 Brussel

april
2007

INHOUD

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL	
3 mei 2007: Stand van de persvrijheid in ons land	4-5
Pol Van Den Driessche verklaart zijn politieke ambities	6
Media banen mee de weg naar een presidentieel regime	7
SERVICE	
Ook omroepjournalisten hebben recht op auteursvergoedingen	8
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Catarina Caton (ATV) over journalistiek met een buikje	9
ACHTERGROND	
Karin Raeymaeckers (UGent) over de kloof tussen EU en de pers	10-11
IN GESPREK	
Geert Van Istendael en Ingrid Vander Veken voeren de PEN	12-13
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
Danny Drowart c/ Het Laatste Nieuws	14
Drie rechters c/ Hans Vandeweghe (De Morgen)	15
BOEKEN	16
TECHNO	17
DE DEADLINE VOORBIJ	
Ivan Ollevier over de sensatiepers	18
ONDER EMBARGO	19

TRAM 44 - Wie zei daar weer dat er tegenwoordig geen kranten meer worden gelezen? En welke kwatongen beweerden dat de Senaat geen enkele zin meer had? Dit prachtige en gelauwerde beeld van Bart De Waele bewijst twee keer het tegendeel. De Waele ontving zopas de fotopersprijs van de Senaat - wedstrijd die overigens in het teken stond van 50 jaar EU. (Foto Bart De Waele)

De Journalist

Uit de VVJ

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

SLANGEN

Misschien speelt *Knack* met vuur, maar Noël Slangen speelt in elk geval met vuur. *Knack* schrijft een artikel over enkele rechtszaken waarin de heer Slangen rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken is, als adviseur op het kabinet van de premier en/of als hoofd van z'n eigen communicatiebureau. Het magazine citeert daarbij uit documenten van het gerechtelijk onderzoek, en geeft er hier en daar wat commentaar bij. Eerdere artikelen over dezelfde zaak in 2002 leverden *Knack* al een schadeclaim van 3,5 miljoen euro op. Daar doet Slangen na de publicatie van 18 april jl. nu nog een schep bovenop.

Iedereen die meent onheus behandeld te worden door de pers heeft uiteraard het recht om naar de rechtbank te trekken. Maar schadeclaims van dergelijke omvang, geïnspireerd door een legertje topadvocaten, doen wenkbrauwen fronsen. Het lijkt op pure intimidatie: een ernstige waarschuwing aan elke journalist die het in z'n hoofd zou halen nog iets te schrijven over Noël Slangen.

Meneer Slangen is nochtans een publieke figuur, zeker nu hij strategisch manager is geworden bij Open VLD. Is het dan niet normaal dat de pers vragen heeft en commentaar levert bij opmerkelijke zaken waarin hij een hoofdrol speelt? Als de feiten niet kloppen, kan Noël Slangen een recht van antwoord eisen. Of vragen aan de Raad voor de Journalistiek of *Knack* niet een aantal elementaire regels heeft geschonden. Maar Slangen kiest voor een rechtstreekse confrontatie voor de rechtbank met een erg hoog prijskaartje. Dat kunnen we alleen maar betreuren. Ook al omdat het dit keer niet gaat over de dunne lijn tussen informatie en satire, die *Knack* al eens bewandelt met betrekking tot het privé-leven van politici. Hier gaat het over contracten en opdrachten die door de belastingbetaler zijn betaald zijn en waar een waas van geheimzinnigheid over hangt. Het is niets minder dan de opdracht van de pers om dat waas op te heffen, tot spijt van wie het benijdt.

Dit is geen pleidooi voor persvrijheid zonder verantwoordelijkheid. In functie van de verkoopcijfers worden te dikwijls verhalen breed uitgesmeerd zonder veel nadenken. Een voorbeeld is de jongste ontwikkeling in het dossier van Nathalie Geijsbregts. Op basis van informatie van het parket wordt een man die betrapt is met kinderporno meteen gelinkt aan de nooit opgehelderde ontvoering. Spectaculair is het wel, maar of het waar is weet voorlopig niemand. Als achteraf blijkt dat de man niets met die ontvoering te maken heeft, hebben alle media boter op het hoofd. Terughoudendheid en enige reserve hebben nog nooit iemand kwaad gedaan.

Marc Van de Looverbosch

Foto: Johan Van Cutsem

STAND VAN DE PERSVR

3 mei is door de UNESCO uitgeroepen tot de Internationale Dag van de Persvrijheid, en dan is het van de nieuwsmedia in ons land vandaag? Welke mogelijkheden hebben ze, en welke bedreiging afspiegeling van ons Memorandum aan de komende nieuwe federale regering en parlement.

WETTELIJKE VRIJHEID EN EEN BLOEIENDE MARKT

Het is altijd een beetje uitkijken als er verkiezingen komen, omdat politici dan de neiging vertonen allerlei artikelen uit de Grondwet ter discussie te stellen. Maar ook dit keer dreigt er geen gevaar voor de vrije informatiestroom: de persvrijheid, verankerd in artikel 25 van de Grondwet, staat als een huis.

Het resultaat is dat dit land al bij al een bloeiende mediasector heeft, met zowel kwaliteitskranten als populaire bladen, met een sterke openbare omroep en commerciële zenders, en met een almaar groeiend aanbod van internetnieuws. Belangrijk is dat alle klassieke mediagroepen intussen zelf de

mogelijkheden van de nieuwe technologieën zijn gaan inzien en benutten. Internet & Co. als aanvulling op hun eigen mogelijkheden, in plaats van als bedreiging. Peter Vandermeersch van *De Standaard* gewaagt in dat verband van 0-1-7-nieuws, naargelang het om berichten gaat die iedereen heeft en de dag zelf op de website moeten, om berichten die een dag kunnen ingehouden worden en de papieren krant ingaan, of om informatie die thuishoort in het weekendmagazine van de krant. Het nieuwsaanbod is vandaag ongezien groot, zoveel is zeker. En daar vaart de nieuwsconsument alleen maar beter bij.

COMMERCIELE DRUK OP PLURALISME EN KWALITEIT

Toch staan de grote mediagroepen onder druk. Zo vallen voor de kranten sterk dalende reclamecijfers te noteren (er is sprake van min 15 of zelfs min 25 procent in 2006). Ook de verkoopcijfers dalen, zij het niet spectaculair, maar toch zonder gecompenseerd te worden door inkomsten uit de 'nieuwe media'.

Dat dreigt tot nieuwe saneringen te leiden, die onvermijdelijk gaan wegen op de kwaliteit van het nieuwsproduct. Uitgevers en omroepdirecties gaan in dat verband ook steeds meer concentraties aan, zowel met andere mediabedrijven als intern. Dit brengt dan weer het pluralisme in het klassieke mediabestel in

het gedrang.

De vraag die zich hierbij stelt is of de nieuwsmedia een business zijn als elke andere, of toch wel een maatschappelijke sector tegenwoordigen met een specifieke, ook democratische rol? En mag van de ondernemers in de informatiesector niet iets méér worden verwacht dan dat ze maximaal financieel rendement nastreven voor zichzelf en hun aandeelhouders? Ja dus, en dat veronderstelt, behalve ethisch ondernemen, dat in alle mediabedrijven eindelijk werk wordt gemaakt van performante redactiestatuten die de onafhankelijkheid van de redacties vrijwaren.

STATUUT BEROEPSJOURNALIST PERFORMANTER DAN OOIT

In deze tijden, nu elke mens zich GSM- of bloggewijs tot 'journalist' kan promoveren, bewijst de Belgische wet van 30 december 1963 op de erkenning van beroepsjournalisten meer dan ooit haar nut.

De wet laat de mediasector zelf toe – in de vorm van een Erkenningcommissie – om uit te maken wie de titel van 'beroepsjournalist' kan voeren. De (wettelijk vastgelegde) toekenningscriteria zijn dat men professioneel journalistiek actief moet zijn voor een algemeen nieuwsmedium en dat dit werk niet wordt gecombineerd met een mercantiele nevenactiviteit (kwestie van

te waken over de onafhankelijkheid van de beroepsjournalist). Aan deze erkende beroepsjournalisten verstrekt de overheid vervolgens een officiële perskaart – die niet enkel in overheidsmilieus maar evengoed in private omgevingen almaar meer als toegangsbewijs of selectiemiddel wordt gebruikt.

Het Belgische erkenningssysteem voor beroepsjournalisten komt aldus neer op een even originele als performante wijze om de nieuwsbusiness in een samenleving te organiseren. Wat niet wegneemt dat de wet van 1963 hier en daar wat kan worden opgefrist. Een opgave voor het nieuwe parlement?

ARBEIDSSITUATIE ZET TE VEEL JOURNALISTEN ONDER DRUK

Minder goed is het gesteld met de loon- en arbeidsvoorwaarden van journalisten. De strak-economische focus van veel mediamanagers leidt ertoe dat veel journalisten zich te snel overwerkt en onderbetaald gaan voelen. Een journalist, zo bevestigde wetenschappelijk onderzoek, blijft ten onzent gemiddeld elf jaar in het vak. Daarna worden betere oorden opgezocht.

De CAO's in de mediabedrijven vallen tot op zekere hoogte nog mee, maar het gros van de freelancejournalisten (en dat is een kwart van de erkende beroepsjournalisten) maakt harde tijden mee. De VVJ legde de

vinger al eerder op de wonde, momenteel voert de AJP onder het motto *Pigiste pas Pigeon* een opgemerkte sensibiliseringscampagne richting overheid. Want zoveel is duidelijk: van de werkgevers valt op dat vlak nauwelijks iets te verwachten.

Ook hier weer de vraag: kunnen informatiemedia worden gerund als een ordinaire koekjesfabriek? Of zet de overheid – met name door een koppeling aan de perssteun – de mediamanagers ertoe aan om decente, met de VVJ/AVBB overlegde werkvoorwaarden aan te nemen voor de journalisten op hun redacties?

IJHEID ANNO 2007

altijd goed ook eens in eigen, Belgisch/Vlaamse boezem te kijken. Wat zijn de sterkten en zwakheden en beloven hen? Een SWOT-analyse van de journalistiek anno 2007, als het ware. En tegelijk een voor-

DE PROPAGANDISTEN RUKKEN OP

Van journalistenzijde is altijd aangedrongen op behoorlijke werkfaciliteiten, en toegankelijke en deugdelijke woordvoerders vormen een belangrijk aspect hiervan. Maar *trop* is te veel. Overheden, organisaties en ondernemingen investeren almaar meer in public relations en spinning, en dat dreigt de blik van journalisten al eens te vertroebelen. Desinformatie en manipulatie van de publieke opinie zijn het gevolg.

Voor een stuk hebben de nieuwsmedia dat weliswaar ook aan zichzelf te wijten. De uitstoting van oudere journalisten – wegens 'te duur' – legt een zware hypotheek op het collectieve gehe-

gen van redacties. En dat laat gehaaide communicatiestrategen en spindoctors des te makkelijker toe om hun gekleurde boodschappen in de nieuwskolommen en programma's te krijgen. Sommige mediadirecties gaan ook wel zeer ver in de uitverkoop van hun nieuwsproducten aan commerciële entiteiten. De lijn tussen informatie en propaganda wordt dan flinterdun. Moet het persagentschap *Belga*, bijvoorbeeld, zonodig ook bedrijfsfilm-pjes gaan maken? Het zijn allemaal extra redenen om te zorgen voor behoorlijke redactie- en journalistenstatuten.

DE BRONNEN ZIJN BESCHERMD (MAAR HET BLIJFT OPLETTEN)

Belgische journalisten beschikken sinds 2005 over een uitstekende wet om hun vertrouwelijke informatiebronnen te beschermen. Toch blijkt in de praktijk dat sommige onderzoeksmagistraten het knap lastig hebben om de wet na te leven. In een geval staat nagenoeg vast dat justitie het GSM-verkeer van een journalist in kaart heeft gebracht, een paar andere journalisten werden onderworpen aan meer dan forse ondervragingen over wie hen informatie bezorgde, en nog een collega werd voorwaar in verdenking gesteld voor lidmaatschap van een criminele groepering nadat hij weigerde aan een onderzoeksrechter te zeggen

met wie hij contact had gehad. Er wachten Justitie dan ook nog de nodige inspanningen om alle magistraten te doordringen van het bestaan en de reikwijdte van de Bronnenwet.

Na de verkiezingen wordt het zaak de journalistieke bronnenbescherming uit te breiden tot de inlichtingendiensten. Een wetsontwerp op de onderzoeksmethoden van de Staatsveiligheid & Co. verleent in elk geval verregaande immuniteit aan beroepsjournalisten – naar het model van wat nu reeds tegenover justitie en politie geldt – maar de weg naar definitieve parlementaire goedkeuring is nog lang.

SCHADECLAIMS BEDREIGEN KRITISCHE JOURNALISTIEK

Patrick Lefevere tegen *Het Laatste Nieuws*: 20,5 miljoen euro. Noël Slangen tegen *Knack*: 4 miljoen euro. Dit jaar lijkt het jaar te worden van de megaclaims tegen de pers. Niet dat journalisten feilloos zijn, maar dergelijke vorderingen staan haaks op de uitgebalanceerde wisselwerking tussen persvrijheid en aansprakelijkheid die ons land altijd heeft gekend. Ze hebben ook iets pervers, die claims, nu de bedoeling lijkt te zijn elke kritische journalistiek de mond te snoeren. Zeker wanneer zo'n megaclaim dan ook nog eens uitgaat van de koning van spindoctors in

het land, moet men zich ernstige zorgen beginnen maken. Gelukkig maar staat in de Belgische Grondwet een artikel 150, volgens hetwelk journalisten die strafrechtelijk voor laster en dergelijke zouden worden vervolgd het recht genieten door een assisenhof (met jury!) te worden berecht. Die bescherming lijkt niet onmiddellijk te zullen worden teruggeschroefd, ook al gingen er de jongste jaren hier en daar wel stemmen op om dat toch te doen.

RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK BEWAAKT DEONTOLOGIE

Straks, in december, vieren we vijf jaar werking van de Raad voor de Journalistiek. De Raad bewees tot dusver zijn nut en noodzaak als bewaker van de journalistieke deontologie in Vlaanderen, door de aflevering van enkele algemene richtlijnen (over embargo's en de omgang met slachtoffers bijvoorbeeld) en tientallen uitspraken over concrete klachten. Nog meer vragen en problemen werden door de Ombudsman van de Raad, Flip Voets, minnelijk en tot algehele voldoening van de betrokkenen

afgehandeld.

De Raad, een coproductie van de VVJ en de Vlaamse mediahuizen, bewijst dat de nieuwssector ten onzent wel degelijk begaan is met beroepsethiek en kwaliteit. Een interessante aanvulling zou weliswaar de oprichting van redactieraden zijn op alle redactievloeren, als platform waarop intern al deontologische kwesties kunnen worden uitgeklaard. Het kader waarin zulks kan gebeuren luistert naar de naam redactiestatuut.

PVDD VAN VTM NAAR CD&V

Mark Vlaeminck

Het zat eraan te komen en het is na enkele verwickelingen ook rond geraakt: Pol Van Den Driessche, tot dusver politiek hoofdredacteur van VTM, stapt in de politiek.

Kandidaat tweede opvolger op de Senaatslijst van de CD&V is hij. Een plaats die recht naar een effectieve Senaatszetel leidt, gelet op de klassieke stoeltjesdans die na zo'n verkiezing volgt. "Bij de vorige verkiezingen stond Wouter Beke tweede opvolger op de CD&V-lijst voor de Senaat", weet Pol. "Hij haalde toen 17.000 voorkeurstemmen. Het zou mooi zijn als ik straks eenzelfde resultaat behaal."

Van Den Driessche (47) heeft altijd al gebalanceerd tussen politiek en journalistiek. Redacteur bij het Volksunie-weekblad *Wij*, eindredacteur en politiek redacteur bij *De Standaard*, hoofdredacteur van *Het Nieuwsblad*, tot voor kort politiek hoofdredacteur bij *VTM*. En dat is nog maar zijn journalistiek CV. Politiek was hij actief als VU-gemeenteraadslid in Brugge en later als woordvoerder van VU-minister Hugo Schiltz.

DJ: Niet gelukkig met de manier waarop stiefmoeder VTM je politieke programma's behandelde?

PVDD: "Ik ga niet natrappen naar VTM, maar ik wil ook niet ontkennen dat de beslissing om het politieke programma *Polspoel&Desmet* af te voeren, een keerpunt was. Maar

politiek is altijd mijn biotoop geweest."

DJ: Je overstap kreeg intussen opvallend veel media-aandacht. Gaan de Alte Kameraden straks extra mild zijn voor de kandidaat-senator?

PVDD: "Natuurlijk heb ik kameraden in de journalistiek. Polspoel en Desmet zijn vrienden, en Peter Vandermeersch was al een vriend in onze gezamenlijke studententijd. Maar of ze mij straks een voorkeurbehandeling gaan geven? Ik denk het niet. Ivo Belet of Dirk Sterckx zijn toch ook niet speciaal in de watten gelegd nadat ze hun perskaart ruilden voor een zitje in het Europese parlement. Het zou me zelfs niet verbazen mochten de politieke journalisten straks extra kritisch zijn voor de ex-journalist die politicus werd."

DJ: Wat denk je eigenlijk te kunnen aanvangen als politicus – als senator dan nog?

PVDD: "Ik besef ook wel dat ik de wereld niet kan veranderen. Maar je kunt wel een voortrekkersrol spelen. Zoals Patrick Vankrunkelsven deed in ethische kwesties of Geert Bourgeois in verband met het bronnengeheim van journalisten. En het helpt natuurlijk altijd wel een beetje als je ook de truken kent van het politieke spel. Meer concreet vind ik dat onze inspanning voor ontwikkelings samenwerking drastisch omhoog moet. We leven in een wereld waarin mensen op enkele uren vliegen in de meest pijnlijke armoede leven."

VACATURE

Editor

Functiebeschrijving

DOEL VAN DE FUNCTIE:

Positieve bijdrage tot het imago van het bedrijf en de luchthaven door tijdig aanleveren van kwalitatieve teksten voor alle interne en externe publicaties.

HOOFDACTIVITEITEN:

- Redactie van teksten die bestemd zijn voor diverse interne en externe informatiedragers (publicaties, website, interne informatie, berichten aan de luchthavengemeenschap, persmededelingen, nieuwsbrieven, etc).
- Verslaggeving van vergaderingen en het distilleren van bruikbare informatie voor een breder publiek (intern en extern).
- Afnemen van interviews, schrijven van teksten op basis van informatie in het Nederlands, Frans of Engels, samenvatten en herschrijven in het Nederlands.
- Contacten onderhouden binnen de luchthavengemeenschap met het oog op nieuwsgaring.

Rapporteert aan de Communications Manager.

Profiel van de functietitularis

- Opleidingsniveau : Hoger niet universitair onderwijs of gelijkwaardige ervaring
- 3 tot 5 jaar ervaring in de journalistiek
- Vlotte schrijfstijl in het Nederlands
- Zo mogelijk enkele jaren ervaring binnen een onderneming
- Uitstekende kennis van het Nederlands
- Degelijke kennis van het Frans en het Engels

PERSOONLIJKHEID:

- zin voor initiatief
- "nieuws-gierig"
- nauwgezet
- flexibel,
- zin voor synthese
- werkt graag in teamverband
- past inhoud en stijl aan in functie van zijn leespubliek en houdt hierbij rekening met de waarden en objectieven van het bedrijf.

Reacties t.a.v. Veronique Vandekerckhove op jobs@brusselsairport.be

DJ: Waarom ging je eigenlijk als voormalig VU'er niet naar NV-A of Spirit? Is Van Den Driessche een tsjeef geworden?

"Kijk, ik kon ook vierde effectief staan op de senaatslijst van de NV-A, met kans op een zitje in het rode pluche. Maar ik heb gekozen voor de CD&V. Het democratisch Vlaams-nationalisme heb ik altijd zeer belangrijk gevonden, en ik vind dat nog steeds. Maar in het jaar 2007 vind ik het een te beperkte basis om aan politiek te doen. Dan laat ik me liever inspireren door de sociale leer van het christendom."

DJ: Komen we straks, rijdend langs Vlaamse wegen, op grote affiches de stoere kop van Pol Van Den Driessche tegen?

"Ik heb 5.000 euro gekregen om campagne te voeren. Van in de Westhoek tot aan de Maas. Een kwarteeuw geleden, voor de gemeenteraadsverkiezingen in Brugge, ging ik nog met een groepje van 20 man met de papborstel gaan plakken. Nu zal ik moeten uitkijken naar andere middelen."

'MEDIA WERKEN PRESIDENTIEEL REGIME IN DE HAND'

Luc Vanheerentals

Evolueert ons land stilaan van het klassieke parlementaire regime naar een presidentieel politiek systeem? Het lijkt er wel op, zegt de Leuvense politoloog Stefaan Fiers in een opmerkelijke analyse. En de media tekenen ongetwijfeld mee voor die evolutie, met hun toenemende aandacht voor een zeer beperkt aantal topfiguren, zowel tijdens de kiescampagne als daarbuiten. Zo lijkt men dit keer heel sterk te gaan focussen op een *horse race* tussen Verhofstadt en Leterme, hetgeen de winnaar presidentiële allures geeft en meer macht bezorgt.

Professor Fiers: "Officieel wordt ons land nog altijd bestuurd volgens de oude parlementaire structuren. Het parlement controleert de regering, en deze laatste voert uit wat het parlement beslist. Net zoals elders, heeft zich echter ook bij ons een *presidentialisering* van het regime voorgedaan. Het kernkabinet tekent in belangrijke mate voor de beslissingen en binnen dit kader speelt de premier een zeer sterke rol. Het parlement krijgt die beslissingen pas achteraf te horen en kan ze vervolgens goedkeuren. In feit zijn we dus al een stuk opgeschoven in de richting van een presidentieel regime, waarbij één persoon die rechtstreeks verkozen is door de bevolking, de ministers uitkiest en het beleid uittekent."

Volgens Fiers zijn er diverse oorzaken voor die evolutie. "De sociale breuklijnen in de maatschappij zijn metertijd minder sterk gaan doorwegen in de partijkeuze, waardoor partijen minder ideologisch getint zijn en individuele politici het verschil kunnen maken. In hun verkiezingscampagnes focussen de partijen bijgevolg steeds meer op de persoon van kandidaten dan op inhoud." Ook de internationalisering van de politiek versterkt de rol van de federale premier als vertegenwoordiger van ons land. "Zo bevat het nieuwe boek van Verhofstadt opvallend veel foto's waarin hij optreedt in een buitenlandse context, tesamen met bijvoorbeeld VS-president Bush", merkt Stefaan Fiers op. Nog een factor is de groei van de staat, die veel coördinatie vereist in de persoon

van de premier.

Door die presidentialisering verwerft de winnaar van de *horse race* in elk geval veel macht, vervolgt Fiers. Hij vergelijkt het met de voorzittersverkiezingen van partijen waarbij alle leden hun stem kunnen uitbrengen, wat figuren als Steve Stevaert of Stefaan Declerck veel meer macht gegeven heeft dan hun voorgangers.

Rol van de media

Ondertussen geven ook de media in ons land verhoudingsgewijs meer aandacht aan politieke topfiguren dan aan de mindere goden. Wetenschappelijk onderzoek van hoogleraar Stefaan Walgrave van de Universiteit Antwerpen heeft dat expliciet aangetoond voor de tv-berichtgeving in 2003. De premier en ministers namen dat jaar bijna vier tienden van de spreektijd in nieuwsuitzendingen voor hun rekening. "Ook in 1991-2000 domineerde de uitvoerende macht al de wetgevende", aldus Walgrave, "maar de verhouding was toen toch nog iets minder scheef."

Stefaan Fiers stelt vast dat zich voor de komende federale verkiezingen intussen al vier of vijf personen hebben aangemeld als kandidaat-premier. "Vraag is hoe de media hen in beeld zullen brengen. Zullen ze, zoals verwacht, alles toespitsen op de tweestrijd Verhofstadt-Leterme? Iedereen hecht veel belang aan Leterme omdat hij het goed doet in de polls en een imago heeft van degelijkheid, maar de ideeën en standpunten van zijn partij komen daardoor veel minder aan bod."

Dat de media zich in hun berichtgeving over campagnes in toenemende mate toespitsen op een *horse race* zoals deze, heeft volgens Fiers overigens ook te maken met de groeiende concurrentie tussen de nieuwsmedia onderling, die veel minder dan vroeger partijkleurd zijn.

OOK OMROEPJOURNALISTEN HEBBEN RECHT OP AUTEURSRECHTELIJKE VERGOEDING

Katrien Van Eenoo - juriste@sajam.be

Journalisten die in de audiovisuele sector werken, staan automatisch een groot deel van hun auteursrechten af aan de omroep waarvoor ze werken. Dit vloeit voort uit een vermoeden van overdracht, dat is bepaald in de Auteurswet van 30 juni 1994. Bovendien hebben de meeste producenten hun radio- en tv-journalisten ook een overeenkomst laten ondertekenen waarin nog eens een hele reeks exploitatiewijzen worden opgesomd waarvoor de auteursrechten worden overgedragen.

Maar er is ook goed nieuws voor de audiovisuele journalisten. Zij blijven immers wel degelijk zelf titularis van een aantal auteursrechten. Het wettelijk voorziene vermoeden van overdracht aan de omroep betreft immers enkel het recht op de audiovisuele exploitatie van hun bijdragen. Ook de overeenkomsten met de producenten bepalen doorgaans dat een aantal rechten bij de auteur blijven, zoals de rechten voor een uitgave in boekvorm, voor de merchandising, de verhuur en de openbare uitlening van geluids- en audiovisuele werken, de doorverkoop van uitzendingen aan derden en de **vergoeding voor de reproductie van geluids- en audiovisuele werken in de familiekring**.

Dit laatste is een vergoeding waarop een journalist recht heeft omdat bijvoorbeeld de reportage waaraan hij heeft meegewerkt ongetwijfeld meermaals in de huiskamer op vi-

deo wordt opgenomen. De Auteurswet bepaalt uitdrukkelijk dat deze zogenaamde vergoeding voor de thuiskopie **nooit kan worden overgedragen** door de auteur en dat deze enkel en alleen geïnd en uitgekeerd kan worden door een beheersvennootschap.

In dat licht is **Auvibel** door de overheid in 1995 erkend om de thuiskopie-vergoeding te innen op apparaten (zoals videorecorders en cd-writers) en dragers (videocassette en cd-r's) waarmee geluids- en audiovisuele werken gekopieerd kunnen worden. Verschillende auteursmaatschappijen maken intussen deel uit van Auvibel, en krijgen aldus voor hun leden (regisseurs, muzikanten, fotografen...) jaarlijks een deel van de door Auvibel geïnde sommen. Om ook voor de audiovisuele journalisten de thuiskopie-vergoeding te kunnen innen, is de **JAM** enige tijd geleden lid geworden van Auvibel.

Wil u in de toekomst net zoals de journalisten uit de geschreven pers jaarlijks een auteursrechtelijke vergoeding ontvangen, dan raden wij u aan **lid te worden van de JAM**. Dat kost u slechts een eenmalige bijdrage van 50 euro. U kan overigens ook lid worden als niet-erkend beroepsjournalist. En nog eens: problemen met uw werkgever riskeert u er niet mee, aangezien de rechten in kwestie volgens de wet toch nooit kunnen toekomen aan hem.

Voor meer info: www.jam.be

FIETSHAPPENING EN BK WIELRENNEN VOOR DE PERS

ZONDAG 3 JUNI 2007 - 12 UUR

(voor de slotrit van de Ronde van België voor profs)
MECHELBAAN - PUTTE (BIJ MECHELEN)

Programma:

Eerst 30 km rustig fietsen tegen een gemiddelde van 25 km per uur. Competitie is dan verboden, zodat alle collega's kunnen meedoen.

Daarna volgt het eigenlijke **BK Wielrennen voor de pers**, over twee ronden van 18 km. Deze omloop is dezelfde als de lokale ronde van de Ronde van België. **Vijf titels zijn te begeven:**

- vrouwelijke journalisten
- mannelijke journalisten -35
- mannelijke journalisten 35-49
- mannelijke journalisten 50+
- andere media-medewerkers

Iedereen die op één of andere manier aan een nieuwsmedium is verbonden, is van harte welkom.

Kleedkamers zijn ter beschikking.

Inschrijven kan tot 25 mei (zodat de verzekeringen van iedereen tijdig kunnen in orde worden gebracht).

Voor informatie en inschrijvingen: Noël Truyers – hoofdredacteur Cyclo Sprint - ntruyers@bmp.be - 0478-402551

CATARINA CATON (ATV): WERKBIJTJE WORDT MAMA

Jan Backx

De Zingende Zaag, zo dacht ik wel eens, toen Catarina Caton als piepjong schoolverlatertje eind vorige eeuw aan de slag ging bij de opstartende Antwerpse regionale televisie ATV. Maar in het voorbije decennium bewees Catarina met verve wat ze waard is: een echte werkbij, actief in de veeleisende biotoop van de harde actualiteit. Ondertussen heeft ze de leeftijd van Christus bereikt, en deze zomer wordt ze voor de eerste keer mama. Niettemin zoude ze tot voor kort nog plichtsbewust rond met logge statieven. Zo'n collega verdient respect, vinden wij, én een babbel...

"Mijn wortels liggen in het groen van Kapellen-Hoogboom", vertelt ze. "Pa en ma gaven les in het buitengewoon onderwijs. Ik groeide op tussen schildpadden, paarden, vissen, konijnen en kippen. Een gewond hondje of een vondelingetje? De burens wisten waarheen... naar Catarina! Zo kreeg ik al snel kijk op mijn roeping: het zou dierenarts worden. Of journalist."

"Aan de UIA ging ik Germaanse studeren. Maar ik wou niet eindigen voor een schoolbord, het moest avontuurlijker zijn. In Genk volgde ik een postgraduaat geïntegreerde media. De stage bracht me naar TV Limburg. Gelukkig was er net iets brandend actueels: de varkenspest. In 1997 waagde ik mijn kans bij ATV. Kris Zeuwts nam mij aan als freelancer. Het vaste contract volgde een jaartje later, de dag dat de nieuwe hoofdredacteur Rudy Collier een reportage van me had gezien over de Antwerpse vuilnismannen. Die toonden heel aanschouwelijk hoe rottig en scheurbaar de net ingevoerde GFT-zakken wel waren."

Is er iets wat ze minder graag doet, wil ik weten. "Sportverslaggeving!", zegt Caton onmiddellijk. "Dat zegt me totaal niets. En ook met het uitzoeken en inblikken van 'iets leuks' heb ik het knap lastig. Mijn belangstelling ging steeds vooral uit naar nieuws. Dat vond ik in een aantal serieuze problemen waar Antwerpen destijds mee worstelde: prostitutie en vrouwenhandel, de portiersoorlog en de namaakzwendel op het Falconplein. Het Schipperskwartier was toen nog een echte rosse buurt. Ik maakte over dat alles reportages en automatisch werd mijn interesse voor politie en justitie gewekt."

"Het Gerechtshof leerde me veel over de talloze nuances

Catarina Caton: 'Je mag de mensen niet pushen op hun meest kwetsbare moment.' (Foto Johan Van Cutsem)

in dossiers en de verschillende mensen in onze maatschappij", zegt Caton. "Ik kon zowel de kruimeldief als de grote witwasser toetsen aan mijn sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel. De assisenformule maakte grote indruk: hoe een misdaad en de persoon van de dader helemaal worden uitgeplozen. In dat journalistieke werkterrein mensen voor de camera aan de praat krijgen is een grote uitdaging. Sommigen klappen toe, anderen worden haast verbaal exhibitionistisch. Maar ik vind dat je de camera steeds met respect moet hanteren. Je mag de mensen niet *pushen* op hun meest kwetsbare moment. Het ergert me, als ik zie hoe sommigen naar mijn gevoel te ver gaan."

ATV heeft ook een duidingsprogramma: *Inzicht*. "Ja, en het leuke is dat je daarin twaalf minuten krijgt om iets uit te leggen. Vergeet niet dat een doorsnee nieuwsitem in een journaal maximaal twee minuten mag duren."

Intussen is bij ATV ter aanvulling van de normale bezetting de éénpersoonsreportageploeg in het leven geroepen: de jour-

nalist die zelf zeult met kleine camera, statief, licht en micro. Hoe ze dat combineert met haar zwangerschap, wil ik weten. Catarina: "Nu ik zwanger ben krijg ik opnieuw een cameraman mee, maar ik bleef wel zelf een handje toesteken met het statief. Tot we onlangs de enorme trap van het nieuwe Antwerpse Gerechtshof op moesten. Ik was ruim vier maanden zwanger en plots gaf Moeder Natuur me een heel dwingend signaal: *Hola Catarina, leg néér dat statief, nu!* Het zette me meteen aan het denken over de impact die mijn kindje zal hebben op mijn beroepsleven. Want ik heb altijd graag snel en intens gewerkt, tot de opdracht klaar was..."

Circa 1,60 meter groot schuilt er verbluffend veel energie in Catarina Caton. Vinden we dat misschien terug in haar hobby's? "Oordeel zelf maar", antwoordt ze. "Vanaf mijn kindertijd ben ik een fanatieke zwemster, en nu nog trek ik enkele ochtenden in de week mijn baantjes, voor ik naar het werk ga. Als late tiener heb ik me ook een paar jaartjes verdiept in de studie van de basgitaar. Een zwarte kolos, bijna zo groot als ik! Maar tot Suzi Quatro heb ik het dus nooit geschopt."

DE COMMUNICATIEKLOOF TUSSEN EUROPESE UNIE

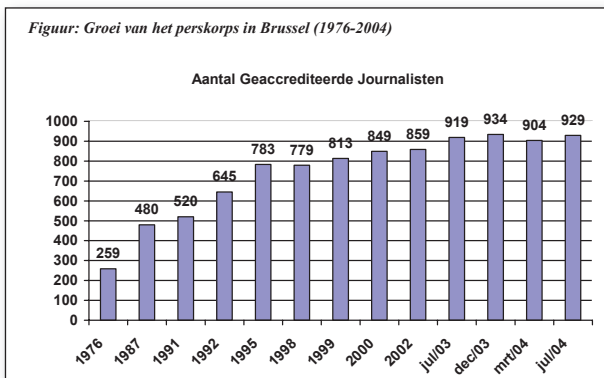
Hoe berichten de Europese media over de EU? Daarover ging een recent onderzoek. In tien landen gingen na hoe Europa in tien landen in het nieuws komt: België, Estland, Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, Italië, Nederland, Polen, Portugal en Spanje. De resultaten van het AIM-project werden zopas in Brussel voorgesteld.

EU-journalisten in Brussel

Eerst iets over de evolutie van het aantal EU-journalisten geaccrediteerd in Brussel. Die accreditatie kan verschillende vormen aannemen maar de permanente accreditatie bij de Europese instellingen is de meest gangbare. Daarnaast kan men zich ook accrediteren bij één instelling, het Europees Parlement of de Europese Raad bijvoorbeeld. Een derde vorm is de dagkaart, bedoeld voor reporters die eerder occasioneel de Europese instellingen bezoeken. Deze vorm van accreditatie wordt vooral gebruikt door journalisten van Belgische, populaire media die slechts bij speciale gelegenheden of zijdelings over EU-topics berichten. Gezien de geografische nabijheid van Brussel is voor hen een dagkaart geen probleem.

Jaarlijks, soms tweejaarlijks, stelt de Commissie een lijst op van alle verleende accreditaties. Uit volgende tabel (bijgewerkt tot en met 2004) blijkt dat de uitbreiding van het perskorps in Brussel parallel verloopt met de verschillende stappen van Europese integratie, zowel horizontaal (meer lidstaten) als verticaal (meer bevoegdheden). Op de uitbreiding van het aantal lidstaten wordt

Figuur: Groei van het perskorps in Brussel (1976-2004)

gewoonlijk al enige tijd tevoren geanticipeerd. Bijna een kwart van het totale perskorps komt uit landen van buiten de EU. Het toegenomen belang van de Unie in de wereldeconomie verklaart de relatief grote belangstelling van de VS, Japan en China. Voor de Verenigde Staten zijn vooral de persagentschappen *Associated Press*, *Bloomberg* en *Dow Jones Newswires* sterk vertegenwoordigd.

Dat de EU veel minder ervaren wordt als een belangrijke politieke actor, blijkt uit de afwezigheid van toonaangevende niet-economische media uit de VS, China en Japan. Amerikaanse kranten hebben doorgaans geen permanent geaccrediteerde correspondent in Brussel. Uitzonderingen zijn de *New York Times* (met 1 correspondent) en de *Wall Street Journal* (2), en deze laatste dan nog alleen voor haar Europese editie.

Nationalistische reflexen

Niet elke lidstaat van de Europese Unie is even sterk vertegenwoordigd. De delegaties van Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië, Spanje en Italië worden steeds groter, terwijl het aantal journalisten van de kleinere lidstaten gestaag daalt. De daling is het grootst voor de Scandinavische landen. Het aantal correspondenten uit de nieuwe lidstaten is relatief hoog. Hoewel de

tien nieuwe lidstaten 16 % van de totale EU-bevolking uitmaken (cijfers voor 2004), is 20,5 % van het EU-perskorps afkomstig uit één van de nieuwe lidstaten. Zowat elke journalist vermeldde de toevloed van collega's uit de nieuwe lidstaten en hun sterke nationalistische reflexen als belangrijke trend.

Wanneer we kijken naar het medium van accreditering, dan blijkt EU-berichtgeving vooral een zaak van de geschreven pers, al daalt het aandeel van 54 % in 2000 tot 49 % in 2004. Een tweede tendens is de opkomst van het internet, een toegevoegde categorie vanaf 2002. Met 25 journalisten in 2004, is het weliswaar de kleinste groep, maar de evolutie is niettemin opmerkelijk.

Belgische journalisten voor de EU

En de Belgische geaccrediteerde journalisten? We zien een dalend aandeel van print ten voordele van persagentschappen en internet. Ook het aandeel van de audiovisuele media is afgenomen, van 33 % in 2000 tot 27 % in 2004, hoewel het absolute aantal omroepjournalisten steeg van 21 naar 24.

Van die 24 waren er 13 tewerkgesteld bij de VRT (6 voor radio en 3 voor televisie) en de RTBF (3 voor radio en 3 voor televisie). RTL-Tvi heeft slechts 1 geaccrediteerde journalist, VTM is volstrekt afwezig. De overige 10 journalisten werken voor de Brusselse regionale televisie (4), voor de *Franstalige Katholieke Radio* (1), *Radio Alma* (1), *BRD* (1), *Contact-inter* (1), en *South East Europe TV Exchange* (2).

Wat de kranten betreft, zijn enkel de Vlaamse en Franstalige kwaliteitskranten vertegenwoordigd in het Brussels perskorps: *De Standaard*, *De Tijd*, *La Libre Belgique*, *Le Soir* en *L'Echo*. Opvallend is de sterkere vertegenwoordiging van Franstalige journalisten en de afwezigheid van *De Morgen*.

Nieuws over de EU

Een ander opzet van het AIM-onderzoek was de media-output over EU-topics te meten voor de periode tussen 7 en 27 maart 2005 in de tien deelnemende landen. Telkens werd de output van een nationale kwaliteitskrant, van een populaire titel met de hoogste verkoopcijfers en van een regionale titel onderzocht. Ook de output van het nieuws op de openbare en commerciële omroep werd bekeken. Dat leverde 2.614 artikels op voor het totale sample.

De kwaliteitskranten leveren meer dan de helft van het EU nieuws aan. Andere media scoren veel bescheidener: de regionale media 24 %, de populaire pers 10 %, de openbare omroepen 9 % en de commerciële omroepen 7 %.

De analyse leert verder hoe zwaar gefocust wordt op nationale kopstukken in een EU-context. De uitzondering vormt de analyse voor België, waar de media weliswaar een nationale bril dragen maar zonder dat dit leidt tot chronische bijziendheid voor nationale actoren.

Nog een vaststelling: ondanks de grote impact van EU-regelgeving op de nationale politiek, is op de meeste redacties het EU-nieuws ondergebracht bij de desk buitenland.

Economische en financiële topics blijken dominant. Enkel in Frankrijk lag de klemtoon op de interne EU-keuken, maar dat

project met de naam *Adequate Information Management in Europe (AIM)*. *Vorsers uit de Nederland, Finland, Frankrijk, Duitsland, UK, Ierland, Italië, Litouwen en Noorwegen. De resultaten*

hangt ongetwijfeld samen met het Franse referendum dat net in de onderzoeksperiode op de agenda woog.

Vlaamse kranten over de EU

De Belgische onderzoeksploeg onderzocht voor de onderzochte periode 124 nieuwsitems, aangeleverd door *De Standaard*, *Het Laatste Nieuws*, *Het Belang van Limburg* en het zeven-uurjournaal van *VRT* en *VTM*. Ook hier grotere aandacht voor de EU in de geschreven pers: 77 % tegenover 23% voor *VRT* en *VTM* samen. *De Standaard* heeft afgetekend de koppositie (met 66 artikelen), gevolgd door *Het Belang van Limburg* (23) en *Het Laatste Nieuws* (7). De *VRT* leverde 20 EU-nieuwsitems, het *VTM*-nieuws 8.

Als belangrijkste thema (48 %) noteren we ook in de Vlaamse media 'economie en financiële markten'. De analyse wees verder op een grote stijging van nieuws tijdens een Europese Top. Opmerkelijk ook is de vaststelling dat vaak stakingen en protest aanleiding vormden voor aandacht in het nieuws. Dit laatste hangt ontegensprekelijk samen met het feit dat in de onderzochte periode de Europese vakbonden massaal protest aantekenden tegen de Bolkenstein-richtlijn.

Gesprekken met EU-journalisten

In de tien landen werden in totaal ruim 150 journalisten en correspondenten ondervraagd. Gelijklopend is hun aanvoelen te moeten vechten voor de publicatie van EU-issues en daarbij te moeten opboksen tegen collega's of eindredacteuren die ervan overtuigd zijn dat EU-nieuws de lezer of kijker maar matig interesseert. De meeste journalisten ervaren overigens dat het aandeel Europees nieuws in hun medium daalt. Dat gevoel leeft nog sterker bij de journalisten uit de nieuwe lidstaten, die na de hype van de al dan niet aanvaarding, terugvallen op de gewone nieuwsroutines. De Duitse journalisten stonden alleen met hun mening dat de aandacht voor EU-nieuws toegenomen zou zijn. Slechts weinig journalisten zeggen weliswaar dat ze de Europese zaak echt bepleiten, dat ze willen bijdragen tot de ontwikkeling van een Europese identiteit. Deze meer missionaris-gerichte houding vonden we wel bij sommige Duitse en Franse journalisten.

Het grootste obstakel om interesse los te weken voor EU-nieuws is voor de respondenten de complexiteit van de materie. Het jargon, de verschillende institutionele niveaus en de lange duurtijd voor het implementeren van Europese regelgeving maken EU-nieuws slechts interessant voor een beperkt elitepubliek, wordt gezegd.

Povere Vlaamses interesse

Voor het Vlaamse onderzoeksluik interviewden we 14 journalisten die instaan voor de de EU-verslaggeving. De meesten werken op de buitenlandredactie van hun medium en besteden slechts een deel van hun tijd aan EU-nieuws. Enkel de geïnterviewde journalisten van *Belga*, *De Standaard* en *De Tijd* zijn voltijds met EU-nieuws bezig. De overige journalisten gaan slechts naar de Europese instellingen voor speciale gelegenheden of bij topics die ook hoog op de nationale nieuwsagenda staan. Opmerkelijk is dat niet enkel de populaire en regionale print-

media een dagelijkse aanwezigheid bij de Europese instellingen niet opportuun achten. Ook *De Morgen*, *VTM* en *VRT* vinden een dagelijkse aanwezigheid niet noodzakelijk. Een *VRT*-journalist schreef dat toe aan de beperkte financiële middelen voor dit soort nieuws. De televisiejournalisten moeten ook veel sterker vechten bij hun eindredacties. Boudewijn Van Spilbeeck sprak van de noodzaak van 'bovennatuurlijke hulp of een mirakel' om een EU-topic op het scherm te krijgen buiten de grote nieuwsmomenten van een Europese Top.

Tegen de spinning

De interviews met de voltijdse EU-journalisten tonen het belang van de officiële agenda en de 'Midday Briefings', die het startpunt vormen voor EU-verslaggeving. Andere journalisten vertrouwen op de 'information services' zoals *Euroobserver*, *Europolitics*, *EU Portal* en *EurActif*. Ook *Belga* speelt een belangrijke rol. En verder zijn de andere internationale media een belangrijke bron voor journalisten. De meeste geïnterviewden verwijzen daarbij naar *Le Monde*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *The Independent* en *Libération*. Bernard Bulcke beklemtoont het belang van die buitenlandse pers: zij brengt topics aan die hoog staan op de verschillende nationale nieuwsagenda's. Verschillende keren wordt in interviews gewezen op de geprivilegieerde status van *The Financial Times*, wat leidt tot scoops en betere toegang tot de woordvoerders van de Commissie.

Voor voltijdse EU-journalisten zijn de vele persoonlijke en informele contacten erg belangrijk omdat die relevante inside-informatie leveren. Dit laat journalisten ook toe om gemakkelijker de spinning technieken te doorprikken en in de berg van informatie de meest relevante items te selecteren.

Een herhaalde klacht betreft het jargon dat EU-persberichten moeilijk leesbaar maakt. Vooral de televisiejournalisten klagen hierover. Daarnaast is het gebrek aan transparantie van het Europese reilen en zeilen een heikel punt. Journalisten zeggen dat ze daarom soms hun toevlucht nemen tot personifiëring van EU-nieuws, tot meer emotie, tot een frame van conflict en belangenstrijd. Items die te maken hebben met mogelijke spilzucht van de EU krijgen wel ruim aandacht. Volgens de journalist van *VTM* sluit dat soort nieuws nauw aan bij bestaande stereotypen over de EU bij het grote publiek.

Onderzoeksrapporten

* AIM Research Consortium (ed.) 2006 (1): *Understanding the Logic of EU Reporting in Mass Media. Analysis of EU media coverage and interviews in editorial offices in Europe*. Projekt Verlag, Bochum, Freiburg.

* AIM Research Consortium (ed.) 2007 (3): *Understanding the Logic of EU Reporting from Brussels. Analysis of interviews with EU correspondents and spokespersons*. Projekt Verlag, Bochum, Freiburg.

Met dank aan de geïnterviewde journalisten:

Bernard Bulcke, Robert Capiot, Johan Corthouts, Wouter Dambre, Hans De Ridder, Dirk De Wilde, Paul Goossens, Rob Heirbaut, Jim Lannoo, Greet Op De Beeck, Bart Sturtewagen, Mark Van De Weyer, Kris Van Haver en Boudewijn Van Spilbeeck.

Auteurs en hun PEN

'CREATIEVELINGEN DIE ELKAAR BESNUFFELEN'

Geert van Istendael stapte dertien jaar geleden op bij de VRT-televisienieuwsdienst, Ingrid Laatste Nieuws. Hun media staan vrij ver van elkaar af, maar bij de auteursvereniging PEN aan één zeel.

PEN neemt het op voor de vrijheid van meningsuiting en verdedigt auteurs die gevangengenomen zijn vanwege hun mening. Zit PEN daarmee niet in het vaarwater van Amnesty International?

Van Istendael (Gvl): Daar heb je een punt, we weten dat we elkaar voor de voeten kunnen lopen. En dat is niet productief, je kunt beter je complementariteit opzoeken.

Vander Veken (IVV): Daarom zijn we, alvast in Vlaanderen, toenadering aan het zoeken. We gaan dus misschien wel dingen samen doen. De eerste onderhandelingen zijn gestart, we wisselen al informatie uit.

Gvl: PEN is ook specifiekier dan Amnesty.

Welke eigen niche heeft PEN dan precies?

Gvl: Nou, het gaat toch iedereen aan. Als een schrijver-journalist in de gevangenis belandt, dan is dat niet zomaar een geïsoleerd verschijnsel. Dat is iets wat ook andere burgers treft. In die zin is het geen niche. Het is typisch dat in Tunesië, waar we twee schrijvers hebben 'geadopteerd', de combinatie schrijver-journalist-advocaat vaak voorkomt. Het blijft dus niet beperkt tot dé krant, of dé Schone Letteren. Als die worden aangetast, is er veel meer verkeerd in de samenleving.

Het gaat dan toch om méér dan vrije meningsuiting?

IVV: Maar vrije meningsuiting is heel ruim. Als die er niet is, waar blijf je dan met de doorstroming van informatie? Hoe kom je dan te weten wat er in de wereld gebeurt?

Gvl: Neem een samenleving waar schrijvers en journalisten worden vervolgd, wat leren de kinderen daar in het onderwijs? Als één schrijver in de gevangenis of in een concentratiekamp vliegt, is er veel meer aan de hand. Het is een symptoom van een veel breder kwaad.

Wat doet PEN dan concreet?

IVV: We volgen dossiers op van onze drie 'adoptanten' in Tunesië en China. We bekijken waar die mensen vooral nood aan hebben. Onze Chinese adoptant, bijvoorbeeld, is een diabeticus. Wij proberen het dan financieel te regelen dat die man zijn dieet in de gevangenis kan krijgen. We maken de problemen van die mensen wereldkundig of we proberen er iets aan te doen. Daarnaast werken we met een *Rapid Action Network*, dat onmiddellijk reageert op concrete nijpende gevallen, in de vorm van het schrijven van protestbrieven naar de betrokken overheden.

Briefschrijfacties dus. Ik kan me voorstellen dat ze daar in Peking, Rangoon en Harare van staan te beven...

Gvl: Maar het gebeurt internationaal! Dat krijgt weerklank. Wie gevangen zit, vindt het een ongelooflijke steun te weten dat daar buiten mensen met hem of haar bezig zijn. Men zit niet in een vergeetput, dat is zéér belangrijk. En je kunt wel cynisch zeggen: 'Wat trekt zo'n regime zich aan van die brieven?' Maar wat trekt dat bewind zich aan van Amnesty International? Of van een rotrepatrië in het buitenland?

IVV: Hoewel, kijk naar die vrouwen in Nigeria, die waren veroordeeld om gestenigd te worden. Als toen niemand had gereageerd, dan wären ze ook gestenigd.

Hoe ver gaan jullie in de verdediging van het recht op vrije meningsuiting? Wat doe je met negationisten, met Radio Mille Collines?

IVV (aarzelend): Er is ook zoiets als een ethisch charter bij PEN. Daarin wordt gepleit voor uitwisseling van informatie, vrijheid van mening, maar ook voor verdraagzaamheid.

Gvl: Een voorbeeld: de Denen na de rellen over de cartoons. Het kleine PEN-Denemarken heeft contacten gezocht in het Midden-Oosten, in de islamitische wereld, om tot een dialoog te komen. Ze zijn daar mensen gaan opzoeken, journalisten en schrijvers, om te proberen de wederzijdse vooroordelen, het onbegrip, de minachting door dialoog weg te werken. Dat is zeer concreet, hè. Dan ga je, als vrijzinnige Deen, aan tafel zitten met pakweg zeven islamitische schrijvers, en moet je elkaar wel in de ogen kijken. En vooral naar elkaar luisteren.

Zijn er gebieden die jullie als meer problematisch beschouwen?

IVV: In de lijst met adoptanten staan landen met twee mensen, maar er zijn ook landen die er met drie pagina's in vertegenwoordigd zijn. Het zou makkelijk zijn om alleen in die landen te helpen waarvan je denkt: 'Met een beetje steun komen we er wel.'

Gvl: Je kunt je daar trouwens sterk in vergissen. Wie had gedacht dat Theo van Gogh op straat zou worden neergestoken? In het vaderland van de tolerantie!

Ja, precies, Van Gogh. En veel eerder nog: Salman Rushdie. Is er, algemeen, niet een probleem met de islam als het gaat over vrijheid van meningsuiting en persvrijheid?

Gvl: Welke islam? De islam is niet gecentraliseerd, hè. Het is niet zoals de katholieke godsdienst, met een paus aan de top in het Vaticaan. Het gaat om allemaal groepen.

IVV: Er is een probleem met de islam in die mate dat sommige vertegenwoordigers van de islam onverdraagzaam zijn, of een totalitaire houding aannemen. Maar het dreigt ook omgekeerd te werken: toen we een Algerijnse auteur naar hier probeerden te halen, kon hij eerst geen ticket krijgen als hij geen visum had en geen visum als hij geen ticket had. Toen speelde hier het proces-Trabelsi. Uit angst daarvoor kon iemand die net het tegenovergestelde verdedigde niet naar hier worden gehaald. Ik denk dat je heel genuanceerd moet zijn. Vrijheid van mening betekent niet dat je om het even wat moet kunnen schreeuwen.

Gvl: Als je zou stellen dat er een probleem is met de islam, dan zou je net de mensen in de islamitische landen, die in die cultuur en godsdienst zijn opgegroeid en werken, een zeer slechte dienst bewijzen. Mensen die namelijk vóór de vrijheid van meningsuiting zijn, vóór de nuance en de twijfel.

Jaarlijks organiseert PEN een congres, waarvoor mensen uit 140 landen zich wereldwijd verplaatsen. Is dat geen duur anachronisme in tijden van e-mails, blogs en websites?

Gvl: Internet is niet voor iedereen toegankelijk. Je moet bijvoorbeeld elektriciteit hebben. Een ticket? Je krijgt makkelijker een vliegtuigticket dan een elektriciteitslijn van honderd kilometer. Wij denken te snel dat iedereen wel internet heeft. Dat is niet zo. Zeker bij rare individualisten die schrijvers zijn. Er zijn schrijvers in

Vander Veken is jarenlang verbonden geweest aan Het -Vlaanderen trekken ze als voorzitter en vice-voorzitter

Europa en in de Verenigde Staten die weigeren dat te gebruiken.
IVV: Overigens: een deel van die congressen wordt gesponsord. Het is dus niet zo dat alleen PEN-budgetten hiervoor worden aangesproken.

Van wie komt de sponsoring?

IVV: Van het bedrijfsleven. Voor een aantal mensen wordt in een gratis ticket voorzien. Maar los daarvan: mijn ervaring, na het congres in Berlijn, is dat je dit soort intensiteit van contacten anders nooit hebt.

Gvl: Onze Tunesische adoptante werkt veel met internet en blogs en e-zines. Maar de regering van Tunesië weet dat ook en dat wordt dus gecontroleerd, geblokkeerd en gesaboteerd. Als ze dan uit Tunesië wegkan en je een gesprek van persoon tot persoon kunt hebben, dat is iets totaal anders.

IVV: Of je komt daar een Chinees tegen die jaren in de gevangenis heeft gezeten en daar geen potlood en papier had. Die heeft een dichtbundel geschreven in zijn hoofd en jaren zijn gedichten onthouden. Die heeft hij dan gepubliceerd toen hij terug buiten kwam en naar Amerika is gevlucht.

Gvl: Kijk, zo'n congres, dat is een bende ultra-individualisten. Creatievelingen, die krijg je niet op één lijn. Dat is tegelijk ook de kracht van de organisatie. Al die afdelingen zijn anders, werken op een andere manier en kunnen daar elkaar als het ware besnuffelen. En dat kun je niet via internet.

Hoe professioneel zijn jullie omkaderd? Heb je een secretariaat in Vlaanderen?

IVV: Internationaal is er een klein secretariaat. Maar PEN-Vlaanderen draait op vrijwilligerswerk. We zijn de jongste jaren wel professioneler gaan werken, in de zin dat we nu een eigen website hebben, dat *PEN-Tijdingen*, ons tijdschrift, informatiever is en dat de communicatie naar buiten opengetrokken wordt, omdat voor veel mensen PEN een wat abstract begrip was.

Hoeveel leden heeft PEN in Vlaanderen?

Gvl: Dat zullen er zowat 170 à 180 zijn.

WAT IS PEN ?

International PEN is een wereldwijde schrijversvereniging die is opgericht in 1921. Het doel was en is vriendschap en intellectuele samenwerking tussen schrijvers te bevorderen en te wijzen op de rol van literatuur bij de ontwikkeling van wederzijds begrip. PEN – wat staat voor 'poets, playwrights, essayists, editors & novelists' – komt op voor de vrije meningsuiting en organiseert acties voor auteurs die worden vervolgd en gevangengenomen wegens hun mening. PEN werkt hiervoor met een *Writers in Prison Committee* (WiPC), opgericht in 1960. Een databank in Londen verzamelt gegevens over alle gevallen van vervolging en bezorgt die aan de landelijke PEN-Centra, waarvan er nu ongeveer 140 zijn. Jaarlijks worden gemiddeld 700 gevallen geregistreerd.

Via een *Rapid Action Network* (RAN) tracht het WiPC buitenlandse regeringen te bewegen tot vrijlating of strafvermindering van gewetensgevangenen. Daarvoor worden tientallen protestbrieven geschreven naar buitenlandse autoriteiten. Daarnaast kan een PEN-Centrum dat zich voor een bepaalde gevangene wil inspannen, die persoon 'adopter'. PEN-Vlaanderen, opgericht in 1927, heeft momenteel drie dergelijke 'adoptanten': Mohammed Abbou en Naziha Rjiba uit Tunesië en Zheng Yichun uit China. Daarnaast stelt PEN-Vlaanderen sinds eind 2002 een schrijversflat ter beschikking in Antwerpen, waar buitenlandse auteurs een tijdje kunnen verblijven.

<http://www.penvlaanderen.be> - www.internationalpen.org.uk

(Foto Johan Van Cutsem)

'Sommige vertegenwoordigers van de islam zijn onverdraagzaam, maar dat maakt nog geen probleem van de islam als zodanig.'

Jullie nemen journalisten op in de groep. Uitsluitend beroepsjournalisten?

IVV: Ja, en voor schrijvers geldt dat ze moeten publiceren bij een erkende uitgeverij, dus niet in eigen beheer. Ze moeten minstens twee boeken hebben uitgegeven. Beroepsjournalisten moeten als zodanig zijn erkend.

Stel dat een auteur gerechtelijk wordt vervolgd – herinner u de zaak Brusselmans-Demeulemeester - kan hij dan juridische bijstand krijgen van PEN?

Gvl: Er is geen budget beschikbaar voor dat soort bijstand. Dat kunnen we niet met de centen waarover we beschikken. De contributie is nog geen twintig euro.

Is het toeval dat PEN-Vlaanderen een voorzitter en vice-voorzitter heeft die uit de journalistiek komen?

Gvl: Dat is toeval. Mijn voorganger, Stefaan Van den Brempt, is dichter en was vóór zijn pensionering leraar. Monica van Paemel: schrijfster, Paul Koeck: schrijver. Maar goed, Emile Zola schreef dat de journalistiek de beste voorbereiding is op het schrijverschap, dus...

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heer Danny Drowart tegen *Het Laatste Nieuws* en Annick Grobben, journaliste

Met een mail, met bijgevoegde brief, van 29 mei 2006 dient de heer Danny Drowart klacht in tegen *Het Laatste Nieuws* en tegen journaliste Annick Grobben naar aanleiding van de berichtgeving in de krant over de dodelijke schietpartij die in Antwerpen plaatsvond op 11 mei 2006. Namens de krant en Annick Grobben heeft hoofdredacteur Paul Daenen hierop geantwoord met een brief van 16 augustus 2006.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld in een hoorzitting op 28 november 2006, waarop namens de krant Raymond De Craecker, hoofd redactiebeheer, en journaliste Annick Grobben verschenen. De rapporteringscommissie heeft klager uitgenodigd op een tweede hoorzitting, op 17 januari 2007. Klager wenste niet persoonlijk te verschijnen, maar bezorgde het secretariaat van de Raad voor de Journalistiek nog een brief met bedenkingen.

DE FEITEN

Op 11 mei 2006 schoot Hans Van Temsche drie mensen neer in de Antwerpse binnenstad, van wie er twee dodelijk getroffen werden. Klager is de grootvader van een van de slachtoffers, het meisje Luna. De zaak verwekte een zeer grote mediabelangstelling. Ook *Het Laatste Nieuws* heeft uitvoerig over de zaak bericht.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In zijn klachtbrief van 29 mei 2006 deelt klager mee dat journaliste Annick Grobben hem meerdere keren heeft gecontacteerd op 11 mei 2006, de dag waarop de dodelijke schietpartij plaatsvond. Nadat de journaliste eerst de dochter van klager had gebeld en die haar te kennen had gegeven dat zij geen commentaar wou geven, werd klager een eerste keer gebeld rond 12u15. Klager deelde mee dat ook hij geen commentaar wou geven. Toen de journaliste een kwartier later opnieuw opbelde, beloofde klager dat hij zich zelf zou melden als hij commentaar wou geven. Een uur later stapte de journaliste de winkel van klager binnen, maar die verzocht haar de zaak te verlaten. Enkele uren later belde de journaliste klager opnieuw op, waarop klager zeer negatief reageerde. Volgens klager heeft de journaliste nadien nog meerdere keren zijn zoon gecontacteerd.

Klager neemt ook aanstoot aan de manier waarop *Het Laatste Nieuws* in de krant van 18 mei de berichtgeving over de begrafenis van zijn kleindochter heeft geïllustreerd. Via de advocaat en de politie was aan de pers gevraagd om het verdriet van de familie niet "frontaal" en "breed" in de pers uit te smeren. Toch heeft *Het Laatste Nieuws* op haar voorpagina een grote foto van de zoon en de schoondochter van klager gepubliceerd.

In haar reactie op de klacht en op de hoorzitting van 28 november 2006 bevestigt journaliste Annick Grobben dat zij klager rond de middag van 11 mei 2006 tweemaal heeft opgebeld, en dat ze, nadat klager haar telefonisch had mee-

gedeeld dat hij geen reactie wou geven, bij hem in de winkel is langs geweest in de verwachting dat een persoonlijk gesprek meer vertrouwen zou inboezemen. Ze ontkent dat ze diezelfde dag nog verder contact heeft opgenomen met klager, en benadrukt dat ze steeds beleefd en respectvol is gebleven. In de dagen na 11 mei is er volgens de journaliste nog tweemaal telefonisch contact geweest tussen haar en klager. Op 12 mei heeft klager de journaliste gebeld om zijn beklag te maken over de berichtgeving in de krant van die dag. Op 13 mei heeft de journaliste klager opgebeld met de bedoeling om begrip te vragen voor het werk van journalisten en om zich te excuseren voor de media. Volgens de journaliste heeft klager toen haar excuses aanvaard.

Het Laatste Nieuws betoogt dat de foto die de krant op haar voorpagina van 18 mei heeft gebracht een heel sereen portret was, waar bewust voor werd gekozen. Het publiceren van de foto, die trouwens ook in andere kranten is verschenen, had volgens de krant niets met sensatiedrang te maken.

BESLISSING

1. Bij het zoeken naar informatie oefent de pers geen ongepaste druk uit op slachtoffers of hun omgeving, en ze valt de betrokkenen niet aanhoudend lastig (zie: *Richtlijn over de omgang van de pers met slachtoffers, RvdJ 2003-11*). Het staat vast dat de journaliste op 11 mei 2006, in de uren volgend op de dodelijke schietpartij, minstens driemaal contact heeft gezocht met klager: eerst twee keer telefonisch, waarna de journaliste klager in zijn winkel heeft bezocht. Volgens klager heeft de journaliste hem nadien nog twee keer gebeld, maar dat wordt door haar ontkend. Zelfs indien er in de uren nadat hij zijn kleinkind heeft verloren maar drie contacten zijn geweest op initiatief van de journaliste, en zelfs indien de journaliste zoals zij aanvoert daarbij tactvol is opgetreden, dan nog moet dit voor klager een pijnlijke ervaring zijn geweest. Voor de journaliste had het meteen duidelijk moeten zijn dat klager, die dat telkens te kennen had gegeven, er op dat moment geen behoefte aan had om zijn verhaal te doen in de pers.

2. *Het Laatste Nieuws* voert terecht aan dat de foto die in de krant van 18 mei 2006 is gepubliceerd, een sereen portret is van de ouders van het overleden kind. De Raad is van oordeel dat de wijze waarop de foto is geplaatst – prominent en in groot formaat op de rechterbovenkant van de voorpagina, in combinatie met het herdenkingsprentje van het kind – niet volledig recht doet aan de uitdrukkelijke vraag van de familie om hun verdriet niet "frontaal" en "breed" uit te smeren. Toch meent de Raad dat in dit geval niet meteen van een beroepsethische tekortkoming kan worden gesproken.

Om die redenen besluit de Raad voor de Journalistiek: De klacht is gegrond in haar eerste onderdeel.

Brussel, 15 maart 2007

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek over de klacht van de heren Boudewijn Devriendt, Mathieu De Loof en Pol Cambien tegen de heer Hans Vandeweghe, journalist

Met een brief van 15 november 2006 dient de heer Boudewijn Devriendt, in zijn hoedanigheid van voorzitter van de achtste correctionele kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, klacht in tegen journalist Hans Vandeweghe. Aanleiding is een column van Vandeweghe die is verschenen in *De Morgen* van 4 november 2006. De journalist heeft op de klacht geantwoord met een brief van 24 november 2006. Klager heeft hierop gerepliceerd met een brief van 22 december 2006, die eveneens werd ondertekend door rechter Mathieu De Loof en door plaatsvervangend rechter Pol Cambien. Eerste klager heeft ook enkele stukken bezorgd aan de Raad voor de Journalistiek.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 2 maart 2007. Eerste klager is persoonlijk zijn standpunt komen toelichten en bevestigt ter zitting dat hij ook de heren De Loof en Cambien vertegenwoordigt, en dat de klacht ook van hen uitgaat. Ook de journalist verscheen in persoon op de hoorzitting.

DE FEITEN

Eerste klager is magistraat in Kortrijk. Hij was voorzitter van de achtste correctionele kamer van de rechtbank van eerste aanleg die op 31 oktober 2006 enkele beklaagden vrijsprak in een zaak van beweerde mensenhandel in het voetbal. Van deze kamer maakten ook de heer Mathieu De Loof, rechter, en Pol Cambien, plaatsvervangend rechter, deel uit. Op 4 november 2006 verscheen in *De Morgen* een column van Hans Vandeweghe, waarin de journalist in felle bewoordingen kritiek leverde op de uitspraak.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

In zijn klachtbrief, in zijn repliek en op de hoorzitting betoogt eerste klager dat de journalist hem in de column persoonlijk viseert en dat hij hem met naam en voornaam noemt, terwijl het vonnis geveld is door een kamer met drie rechters. De journalist heeft daarom de feiten, die eenvoudig te verifiëren waren, verkeerd weergegeven en hij is daardoor onzorgvuldig geweest.

Klagers zijn bovendien van oordeel dat de column beledigend en lasterlijk is omdat de auteur hen ervan beschuldigt partijdig en immoreel te zijn en zich te hebben laten leiden door de macht van het geld. Kritiek op een vonnis mag volgens hen niet worden omgebogen tot ongefundeerde verdachtmakingen en beledigingen die dan nog 'ad personam' geformuleerd worden. Klagers wijzen erop dat magistraten zich in een kwetsbare positie bevinden. Omdat zij gebonden zijn aan een plicht tot discretie en aan het beroepsgeheim, kunnen zij niet reageren op dergelijke aantijgingen. Journalisten moeten hiervoor respect opbrengen.

Journalist Hans Vandeweghe antwoordt dat hij al twaalf jaar columns over de sportieve actualiteit schrijft in *De Morgen*. Het aangevochten stuk verscheen als een column, en elke lezer kon het als zodanig herkennen. Vandeweghe voert aan dat een column een wezenlijke uiting is van de persvrijheid, waarin de auteur op een karikaturale wijze de actualiteit becommentarieert. Vandeweghe heeft de column van 4 november 2006 bedoeld als schotschrift, waarin hij commentaar leverde op het vonnis, en niet op de rechter persoonlijk. Maar door de aard van zijn bijdrage gaf hij ze wel een persoonlijke toon. Waardeoordelen zijn vrij en opiniërende stukken zijn niet onderworpen aan dezelfde vereisten van waarachtigheid als het geval is bij feitelijke verslagen. Dat magistraten een discretieplicht hebben, mag de pers er niet van weerhouden om commentaar te leveren op hun uitspraken, aldus nog de journalist.

BESLISSING

Het aangevochten artikel is verschenen onder de kop 'Column' in *De Morgen*, waar geregeld een commentariërende bijdrage of een polemisch stuk van Hans Vandeweghe wordt gepubliceerd. Voor de lezers is het duidelijk dat een column de persoonlijke mening weergeeft van de auteur.

De Raad voor de Journalistiek stelt vast dat de column van 4 november 2006 een slordigheid inhoudt, omdat Vandeweghe het vonnis toeschrijft aan één enkel magistraat, terwijl de uitspraak geveld is door een college van drie rechters. Die slordigheid heeft echter geen wezenlijke invloed op de inhoud van de bijdrage, die een commentaar met satirische connotatie vormt op het vonnis. Ook indien de journalist over drie rechters had gesproken, was de teneur van zijn commentaar niet veranderd. Uitspraken van een rechtscollege toeschrijven aan de voorzitter ervan, maakt in de gegeven omstandigheden geen journalistieke fout uit. Voorts is de bedenking in de column over 'het mercantiele West-Vlaanderen' in algemene termen geformuleerd en worden er geen concrete beschuldigingen geformuleerd tegen de klagers.

Aan de schrijver van een column of opiniebijdrage komt een grote mate van vrijheid toe om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit door hem aangevoerde feiten. Overdrijving en eenzijdige belichting behoren daarbij tot de gebruikelijke stijlmiddelen. De auteur van een column of opiniebijdrage geniet ook een ruime mate van vrijheid om feiten te kwalificeren en van een eigen interpretatie te voorzien (zie: *RvdJ 2004-04, Standaert t/ Desmet en RvdJ 2004-07, Catherine t/ Doornaert*).

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: De klacht is ongegrond.

Brussel, 15 maart 2007

Walther Rotsaert**Belgische bezetting in Duitsland**

uitgave in eigen beheer

Wat hebben – en dit is maar een klein staal – Gaby Fonck, Paul Staes, Michiel Hendrickx, Raymond De Craecker, Wim Van Goethem, Paul Colyn, Jacques Sys, Louis Weenen en ondergetekende met mekaar gemeen? Dat ze vele decennia geleden, in Keulen, hun soldatenbroek hebben versleten op de redactie van *Korpsjournaal*. Dit 'ondernemingsblad' voor de Belgische Strijdkrachten in Duitsland was het geesteskind van commandant Walther

Rotsaert. In 1965 kwam het eerste nummer van de pers. Het zal de ancients van *Korpsjournaal - Journal du Corps* plezieren dat hun vroegere baas ondanks zijn 77 jaar nog altijd dezelfde dynamische man van weleer is. Getuige daarvan zijn zopas in eigen beheer uitgegeven historisch boek over het Belgisch bezettingsleger in Duitsland, tijdens de periode 1945-1949.

Rotsaert had vastgesteld dat je in de omvangrijke literatuur over de geallieerde bezetting van Duitsland na de Tweede Wereldoorlog, met een vergrootglas moet zoeken naar de Belgische inbreng binnen de toenmalige Britse zone. Met zijn 252 pagina's tellende publicatie legt de gewezen persofficier van het 1ste Belgische Legerkorps het ontbrekende stukje van die oude bezettingspuzzel. *Gründlich!*, zoals het een door de journalistiek-historische microbe gebeten oud-infanterieofficier betaamt. Het boek is in een stevig-militair lettertype gezet en meer dan behoorlijk geïllustreerd. Generaal Robert Tabary schreef het voorwoord. Kortom, een kluit voor de liefhebbers van het genre. En voor wie zelf ooit heeft meegeschreven aan het ondertussen geschiedenis geworden *Korpsjournaal* een absolute must.

Belgische bezetting in Duitsland is uitsluitend te bekomen bij de auteur, door storting van 30 euro op rekening 001-0957255-38 van Walther Rotsaert, Koning Boudewijnlaan 5, 9840 De Pinte, met vermelding van naam en adres. *Jan Backx*

Frank Heirman**Het paleis om de hoek. Een eeuw cinema in Antwerpen**

bmp

De slappe cover en de grootte van het boek zijn wat onhandig, maar wanneer je dit werk openslaat, wassemt de nostalgie je tegemoet. Het beeldmateriaal (veel oude filmaffiches) is bijzonder fraai, maar *Gazet Van Antwerpen*-journalist Frank Heirman deed ook zijn best om het verhaal achter de vele Antwerpse cinema's te schrijven. Via de evolutie van de cinemacultuur en de rol van enkele personen in het bijzonder krijgen we zo een stukje Antwerpse geschiedenis voorgeschoteld dat niet te versmaden is.

Henk Blanken & Mark Deuze**PopUp. De botsing tussen oude en nieuwe media**

Atlas

Sinds de opkomst van het internet, en eigenlijk al voordien, zijn de media bliksemsnel aan het veranderen. Er komen nieuwe vormen van media bij en oude vormen sterven uit. Zal dat laatste ook het lot zijn van de journalistiek en de klassieke nieuwsmedia? Volgens twee van onze Nederlandse collega's lopen we inderdaad een groot risico. De oude media zullen nieuwe

media moeten worden of ze zullen niet meer zijn. In verschillende essays schetsen deze journalisten de evolutie van de laatste twee decennia. Ze leggen hun vinger op de pijnpunten en graven door naar de oorzaken. Alleen jammer dat er wat minder over concrete uitwegen is nagedacht. Het laatste hoofdstuk bevat wel enkele voorstellen voor de toekomst, maar wereldschokkend zijn die niet.

Steven Decraene & Johan Swinnen**Gewoon anders**

Garant

Hoe anders is anders? Veertig jaar geleden begon de vzw Oranje in West-Vlaanderen met een speelpleinwerking die 'normale' kinderen en geestelijk gehandicapte kinderen samen zou laten spelen. Gedurende de jaren die volgden kwamen er steeds meer initiatieven en werden tehuizen, hobbyruimten en werkplaatsen ingericht voor mensen die zonder hulp niet goed kunnen functioneren. In dit jubileumboek zetten VRT-journalist Steven Decraene en mede-auteur dokter Johan Swinnen deze projecten en de mensen die eraan meewerken in het zonnetje, door ze ieder hun verhaal te laten vertellen.

In dit jubileumboek zetten VRT-journalist Steven Decraene en mede-auteur dokter Johan Swinnen deze projecten en de mensen die eraan meewerken in het zonnetje, door ze ieder hun verhaal te laten vertellen.

Leo De Bock & Ria Goris**Moeders. Het boek bij de Canvas-reeks Mijn moeder**

lannoo

Na de televisiereeks, het boek. Journalisten Leo De Bock en Ria Goris selecteerden acht interviews met BV's en hun (al dan niet BV) moeder, die eerder op Canvas waren te zien. Dat levert ontroerend leesplezier op. Niet elke moeder-kind band blijkt even rooskleurig te zijn. Zelfs met een camera erbij kunnen sommigen hun occasionele ergernissen maar moeilijk wegslikken en komen

twistpunten naar boven. Dit voorkomt een overdosis rozengeur en maakt het boek herkenbaar voor iedereen. Fotootjes van vroeger bekijken is bovendien steeds plezierig, al zouden onderschriften bij de beelden niet hebben misstaan.

Catherine Vuylsteke**Volksrepubliek van verlangen.****Ontmoetingen in het hedendaagse China**

Meulenhoff/Manteau

Een kwarteeuw geleden had niemand in het Westen nog maar enig idee hoe het er in het communistische China toeging. *De Morgen*-journaliste Catherine Vuylsteke trekt al jarenlang regelmatig naar China en weet dus waarover ze spreekt. Hoewel ze China zo'n beetje als haar tweede vaderland beschouwt, neemt ze in dit boek toch verschillende pijnpunten onder de loep. Zo mag de economische boom dan wel spectaculair zijn, de situatie van een groot deel van de bevolking kan moeilijk rooskleurig worden genoemd. De auteur praat met verschillende mensen, jong en oud, arm en rijk, boer en stedeling, Han-Chinees, Tibetaan en Oeigoer. En dat levert een waardevolle kijk op dit immense rijk.

MULTIMEDIA PDA VAN HTC

Met de **P3350** brengt **HTC**, tot voor kort vooral onder de naam **Qtek** bekend, een PDA-telefoon uit die ook multimedia-ambities heeft. De zogenaamde Media-Hub toepassing op het toestel maakt het makkelijker om muziek en videofragmenten te beheren en af te spelen. Het materiaal kan op de 256 megabyte aan intern geheugen worden opgeslagen, of op een Micro SD geheugenkaart.

Opmerkelijk voor dit soort toestel is de FM radio die het aan boord heeft. Naar muziek luisteren door de luidsprekers van het toestel zelf is niet echt aangenaam, maar je kan er een gewone hoofdtelefoon, of een die Bluetooth stereo ondersteunt op aansluiten.

Voor de rest is dit een vrij klassieke zakcomputer op basis van Windows Mobile 5.0. Onderweg e-mail binnenhalen of surfen kan slechts met GPRS- of EDGE-snelheid. Je kunt er wel overal ter wereld mee telefoneren, maar wie per dag uren mobiel belt, kan toch beter een klassieke gsm of smartphone nemen. Richtprijs bedraagt 449 euro.

www.htc.com

Router met extra's

Een router, het apparaatje waar je een netwerkje mee kunt uitbouwen, krijgt steeds meer functies. De **BR-6215SRg** van **Edimax** heeft bijvoorbeeld niet alleen vier netwerkpoorten, maar ook twee USB aansluitingen. Hiermee kun je een printer én een harde schijf delen via het netwerkje.

Op deze manier is het heel makkelijk en goedkoop om een opslag en backup via het netwerkje te regelen. Zo kunnen verschillende computers die in het netwerk hangen, hun backup naar één centrale schijf overbrengen, en kan je ook via die diverse computers makkelijk aan de gegevens die op de centrale schijf staan.

Het toestel ondersteunt verschillende protocollen om bestanden te delen over het netwerkje (onder meer FTP en HTTP), terwijl het ook mogelijk is om rechten toe te kennen voor de verschillende mappen. Opzetten gaat vrij eenvoudig, en voor 109,95 euro is dit een interessante oplossing voor kleine kantoor- of thuisomgevingen.

www.edimax.eu

Overal online met Option en Telenet

Met de **Telenet Mobile Data Card** claimt Telenet een naadloze overgang tussen alle op dit moment openbaar beschikbare draadloze netwerken: Telenet hotspots, UMTS, Edge en GPRS. Voor de hardware gebruikt men de laatste **Option datakaart** die dankzij een soort vlinderantenne een nog betere ontvangst moet garanderen. Ondersteuning voor een gewoon draadloos netwerk (WiFi of hotspot) moet de portable in kwestie zelf hebben. In plaats van via een webpagina in

een Telenet Hotspot in te loggen, doet de softwareconsole dit nu automatisch. Je kunt zelf ook nog WiFi netwerken toevoegen.

Er zijn vier mogelijke abonnementen. Voor 20 euro per maand mag je 10 GB via hotspots downloaden en een magere 5 MB via het mobiele netwerk. Het duurste abonnement kost 70 euro, en daar mag je respectievelijk 35 GB en 200 MB voor opsluipen. Volgens de demo die we konden zien, gaat het inderdaad vrij vlot om van netwerk te wisselen, maar zeker bij het goedkope abonnement is het aan te raden om vooral de hotspots te gebruiken. De snelheid van het 3G netwerk van Mobistar valt buiten de grote steden voorlopig trouwens toch nogal tegen.

www.telenet.be

...of met een laptop met ingebouwde 3G modem

Ook **Proximus** blijft met nieuwe aanbiedingen inzake mobiele data komen. Samen met **Fujitsu Siemens** brengt het de **AMILO Pro V3545** uit.

Net als andere toestellen van het Duits-Japanse merk, waaronder de kleine **Lifbook P7230**, heeft dit model een 3G modem ingebouwd. Het voordeel hiervan is dat er geen PC kaart of USB model meer uitsteekt, en dat ook de antenne geïntegreerd is. Het enige wat je nog moet doen is de Sim-kaart inbrengen. Door de samenwerking met Proximus zit de nodige software al meteen bij de computer. Wie dus een Proximus Sim-kaart met het nodige abonnement heeft, kan meteen aan de slag. Het toestel kost 1349 euro.

www.fujitsu-siemens.com

TomTom gaat breder

Met de **One XL** maakt **TomTom** zijn instapmodel navigatietoestel een tikje groter. Het scherm is nu 4,3 inch groot, wat al vrij comfortabel is om een goed wegoverzicht te hebben. De One XL blijft voor de rest een basistoestel zonder veel extra's, maar als accessoire kun je bijvoorbeeld wel een RDS-TMC-ontvanger kopen om steeds de actuele verkeersinformatie op het scherm te krijgen. De Europa versie moet 399 euro kosten.

www.tomtom.be

RODE HEADLINES

Een estafettecolumn van Ivan Ollevier

Dirk Musschoots column, in De Journalist van vorige maand, was me uit het hart gegrepen. Correct taalgebruik is een kwestie van zindelijkheid, zei ooit onze vroegere VRT-taalraadsman Eugène Berode. Taalfouten zijn heel vaak ook denkfouten. Zoek naar de helderste formulering, naar het juiste evenwicht tussen complexiteit van inhoud en eenvoud van woordkeuze, en wees spaarzaam met bijvoeglijke naamwoorden. Laten we 't eens proberen, met het risico zelf op beschamende wijze door de mand te vallen...

Vlaanderen mag zich verheugen in een nieuwe titel, iets dat *Boulevard Blidz* moet heten. De uitgever heeft over het Kanaal gekeken, zag dat de *Sun* daar, ondanks een dalende verkoop, nog altijd in prima conditie verkeert, en een Vlaamse

(weekblad)versie was geboren. Curieus dat nog nooit iemand eerder op het idee was gekomen.

De sjamanen van deze tijd, de marketeers, hebben er zelfs een term voor bedacht: 'downmarket strategie'. Of 'verpulpisering'. Een tabloid schrijft graag en veel over liefdesperikelen van BV's (en soms zelfs van ministers van Begroting in federale regeringen), hij staat vol gore achterklap, homofobe paniekreflexen, echt nieuws alleen als het niet anders kan, en foto's van meisjes die je op straat niet zou herkennen met hun kleren aan. Bagger, maar ze vreten het.

Enige noemenswaardige traditie daarin hebben wij in Vlaanderen niet, enkele schamele pogingen niet te na gesproken. En we maken ons graag vrolijk over de Britten, die de faam hebben het hoogste percentage aan krantenlezers te hebben, maar dan wel van titels als *News of the World*, *de Sun*, *Daily Mirror* of *Daily Mail*. In het anti-intellectualistische Groot-Brittannië is de lezer van een kwaliteitskrant als de *Guardian* een aberratie. Hij is een wereldvreemde en politiek correcte beeldenstormer. De Harry Potter van het boekenkastsocialisme. Maar dit geheel terzijde.

En denk nu maar niet dat de Britse riooljournalistiek een bijproduct is van de commerciële *Big Brother*-televisie, of een nevenverschijnsel van een ontspoorde blotebillencultuur. De Victoriaanse, 19de-eeuwse krantenlezer had een ongemene belangstelling voor het proces tegen Oscar Wilde, en dan vooral voor diens strapatsen met rijkeluiszootjes en zwaar getatoeëerde zeelui. Elke onthulling daarover op het proces stond in de krant nog voor je 'downmarket strategie' had kunnen zeggen. *Reynold's Newspaper* publiceerde in 1870

(Foto Maitrise)

met veel goesting saillante details over de rechtszaak tegen twee travestieten, en meer in het bijzonder over de medische toestand van de anus van een van de twee beschuldigen. De reporter voegde er evenwel niet aan toe of hij de gevoelige informatie van horen zeggen had, of dat ze uit de eerste hand was gegaard.

De eerste Londense kranten uit het begin van de 18de eeuw werden verspreid in koffiehuisen, en waren de pennenvrucht van aangespoelde avonturiers en verbale messentrekkers. Zou een hedendaagse krantenlezer ze nog als krant herkennen? Ze stonden vol platte politieke propaganda, roddel en ongecontroleerde feiten. Het antwoord is dus ja. Omstreeks diezelfde periode verbaasde broodschrijver

Daniel Defoe (die van *Robinson Crusoe*) zich erover dat zo ongeveer niemand de riooljournalistiek au sérieux nam, maar iedereen met graagte elke week weer zo'n nieuw lor kocht. Van deze eeuwenoude traditie is de moderne *Sun* een kind. Toen al wisten ze hoe ze een spannende zin moeten schrijven, de Britse collega's.

Ik heb de spot van mijn drie huisgenotes getrotseerd en op eenzelfde dag de *Sun* en *Boulevard Blidz* gekocht. Hetzelfde soort rode headlines. Het meisje op pagina 3. Pagina's vol assisenverslaggeving. Moord en doodslag. Wat een ellende als het leven ook nog maar een beetje lijkt op de voorpagina van de *Sun* en *Boulevard Blidz*. Maar de politiek redacteur van de *Sun*, Trevor Kavanagh, is een uitmuntend journalist die nog nooit een saaie zin heeft geschreven. In *Boulevard Blidz* is de logica krom, de moraal reactionair en het taalgebruik stuitend banaal. De zwangerschap van de Antwerpse VLD-politica Annick de Ridder (en vooral: wie die veroorzaakt heeft) is er het politieke nieuws van de week, verwoord in knullig Nederlands. Het kan allemaal nog veel beter jongens (waarom zijn riooljournalisten in mijn verbeelding altijd mannen?). Nog veel beter. En wat minder sentimentaliteit alstublieftdankuwel?

Anni van Landeghem ken ik al meer dan twintig jaar, uit de tijd dat we nog allebei in een uitgeverij werkten, zij in Leuven, ik in Gent. Zij is ondertussen adjunct-hoofdredacteur van De Standaard, en net als Dirk Musschoot loop ik haar soms tegen het lijf in een supermarkt aan de Watersportbaan. Waar ze me al eens heeft betrap met een andere krant dan de hare...

Onder embargo

Pascal Kerkhove (45) wordt de nieuwe hoofdredacteur van *Gazet van Antwerpen*. Hij volgt Luc Rademakers op die eerder promoveerde tot algemeen hoofdredacteur van de Concentra-kranten *Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg*.

Pascal begon zijn carrière als sportverslaggever bij *De Morgen*. In 1997 stapte hij over naar *GvA*, waar hij na verloop van tijd de sportredactie ging leiden en sinds 2004 ook deel uitmaakt van de kernredactie.

Bij **Mediafin** is Frederik Delaplace (36) gepromoveerd tot redactiedirecteur voor *De Tijd*, *L'Echo* en de magazines *Netto & Co*. Sinds begin 2006 was hij al hoofdredacteur van *De Tijd*.

Als redactiedirecteur van Mediafin komt Fred in de plaats van **Klaus Van Isacker** (43), die algemeen hoofdredacteur werd van *De Morgen*. Samen met Peter Mijlemans staat hij voortaan in voor de dagelijkse leiding van de krant.

Of hoe **Christian Van Thillo** alweer een paar pionnen op zijn grote Persgroep-schaakbord heeft verzet – overigens zonder dat de betrokken redacties daar redactiestatuutgewijs veel bij betrokken zijn geweest.

Luc Van Langenhove gaat bij de VRT de sportverslaggeving coördineren voor radio, tv en online. Daarmee verdwijnt zijn bekende stem uit de radio-ether. Sinds 1985 stond Luc in voor de radioverslaggeving van de belangrijkste wielervedstrijden.

Noël Slangen, verkoper van de Open VLD, werpt zich almaar meer op als het zwarte beest van elke rechtgeaarde journalist. Stelt zich niet langer tevreden met het spinnen van nieuws, neemt warespel ook aanstoot aan die keer dat er eens een iets sléchts over hem wordt gezegd.

Knack publiceerde afgelopen week opnieuw materiaal waaruit blijkt dat Slangens bedrijf voorkennis had bij de openbare aanbesteding voor een communicatie-opdracht. Slangen verhoogde daarop zijn (eerder al ingediende) schadeclaim tegen het blad tot 4 miljoen euro.

Bij het **Internationaal Perscentrum Vlaanderen (IPV)** in Antwerpen is er na enig zoeken een nieuwe voorzitter gevonden voor de raad van bestuur: **Inge Van Gaal**. De jongste tijd stond zij aan het hoofd van Antwerpen Congresbureau, een dienst die meetings en congressen omkaderde in de hele provincie.

Tegelijk is een nieuwe coördinator aangevraagd voor het IPV. Liefst 46 kandidaten boden zich aan, **Gerda Reynaert** werd uitverkoren. Zij verdiende haar sporen in de boekensector, en is razendtoesiast om

van het IPV een perscentrum te maken dat telt.

Een goed begin voor het nieuwe IPV: op dinsdag 22 mei vindt er een boeiend debat plaats over de **(verslaggeving over de komende verkiezingen)**. Alvast Luc Van der Kelen en Luc Rademakers doen mee. Iedereen welkom!

Els De Temmerman was heel even in het land om haar nieuwe boek 'En toen moest ik mijn broer doodbijten' te promoten. Volgens de nieuwe hoofdredactrice van de Oegandese krant *New Vision* ondervindt ze in het land van president Museveni minder overheidspressie dan in België.

Er wordt het VVJ-secretariaat al eens gevraagd 'hoeveel een journalist eigenlijk kan verdienen?'. Bij deze weze verwezen naar onze website www.journalist.be, waar men onder de knop (beroeps)journalist / arbeidsstatuut / weddetrekkenden ondermeer de **geactualiseerde barema's** vindt waaraan dagblad- en magazine-uitgevers hun journalisten minimaal zouden moeten betalen.

De **Europese Federatie van Journalisten (EFJ)** heeft aandacht gevraagd voor de al maar moeilijker werksituatie van nieuwsfotografen. De EFJ vraagt overheden en organisatoren om maximaal rekening te houden met erkende perskaarten. Beperkingen op de bewegingsvrijheid van beeldjournalisten zijn enkel mogelijk om veiligheidsredenen. Wat niet belet dat de fotografen zelf het nodige respect moeten opbrengen voor de privacy, aldus nog de EFJ.

Een front van de reguliere vakbonden en de VVJ heeft de directie van **De Persgroep Publishing** gevraagd om een doorstart van de gesprekken over de repercurssies van de synergie-operatie DPP voor het personeel. Het vakbondsfront wil met name een open gesprek over de spelregels bij de verandering van functie of werkplek van werknemers, en over de mogelijkheid van harmonisering van de loon- en arbeidsvoorwaarden binnen de nieuwe groep.

De Standaard en *Le Soir* zijn van plan om hun **Noord-Zuid-project** te continueren in de vorm van een structureel samenwerkingsverband. Het aanvankelijke opzet was om, met ingang van 23 maart, gedurende vier maanden bijzondere aandacht te besteden aan de realiteiten voorbij de taalgrens.

Ondertussen is **Corelio** bezig met het uitwerken van een saneringsplan voor de krantengroep *Vers L'Avenir*, die het sinds kort in zijn portefeuille heeft. Daarbij is sprake van een Pegasus-plan naar het model van de sanering die de vroegere VUM-redacties enkele jaren geleden trof.

Petra Sjouwerman, die af en toe voor *De Morgen* bericht uit Denemarken, heeft de Belgische uitgave van de Europese Persprijs voor Verscheidenheid en tegen Discriminatie gewonnen. Op Europees niveau behaalde ze een eervolle derde plaats.

Bob Van de Voorde (67) is met pensioen. Velen herinneren zich Bob nog van toen hij mee het gezicht bepaalde van de *Vooruit* en *De Morgen*, daarna ging hij aan de slag als woordvoerder van diverse socialistische ministers.

Bob legt zich vanaf nu toe op zijn hobby van **vogels** observeren, en we wensen hem daarbij veel schoon weer en alle plezier toe.

De gratis krant **Metro** heeft in 2006 voor het eerst winst geboekt. De omzet steeg met 21 procent, en dat leidde op de resultaatsrekening tot een overschot van 100.000 euro.

Concentra, waar Metro deel van uitmaakt, boekte een groepswinst van 5,9 miljoen in 2006.

Roularta van zijn kant verhoogde vorig jaar de nettowinst met 23 procent tot 24,8 miljoen euro.

Ook **Humo** ambieert een dagelijkse nieuws-site, kort nadat *Knack* daarmee begon. Althans, zo wil het de nieuwe grote Sanoma-baas, Aimé Van Hecke.

Een opmerkelijke naam in de pas gelanceerde *Boulevard Blidz*, is die van **Jules Hanot**. Jules (ex-*De Morgen*, ex-*Belga*) valt te lezen op de sportpagina's van het blad.

Story dan weer heeft het aan de stok met de ex van minister Freya Van den Bossche (SP.A), nadat het blad schreef dat geweldpleging mogelijk aan de oorsprong ligt van een omgangsverbod met de minister en haar kinderen. Wat de ex van 'Freya' met klem ontkent.

Onze magazines bakten het de voorbije maand wel bruin, want op de koop toe is **Flair** op de vingers getikt omdat het een vacature voor een reporter publiceerde onder de kop *Flair zkt. man!* Mag niet, volgens de wet op gelijke kansen. Terwijl het expliciet onze bedoeling was een mannelijke kijk op de dingen in ons blad te krijgen, verweert hoofdredactrice An Broeckmans zich.

Nog een interessante website is www.api-ipa.eu. Althans voor buitenlandse journalisten die in Brussel (en bij uitbreiding in heel België) komen werken. Een product van de **Association de la Presse Internationale (API) / International Press Association (IPA)**, die in de Residence Palace de opvang van buitenlandse journalisten in het land voor haar rekening neemt.

Journalist
Award 2007

Verscheidenheid!

>> EU-Journalistenprijs „Voor Verscheidenheid. Tegen Discriminatie.“

VOOR JOURNALISTEN VAN DE
GESCHREVEN EN ONLINE PERS
NIEUW: SPECIALE PRIJS – HET
EUROPESE JAAR VAN GELIJKE
KANSEN VOOR IEDEREEN

DEADLINE: 30 september 2007

Zie voor meer informatie en
het inschrijvingsformulier:
www.stop-discrimination.info

Journalisten van de geschreven pers en internetjournalisten uit alle 27 EU-lidstaten worden uitgenodigd een artikel in te zenden met als onderwerp discriminatie of diversiteit op grond van ras of etnische afkomst, religie of geloof, leeftijd, handicap, seksuele geaardheid en geslacht. Binnen het kader van de Speciale Prijs zijn vooral artikels over meervoudige discriminatie welkom. Teksten kunnen inzonderde worden in de 23 officiële EU-talen en moeten tussen 1 januari en 30 september 2007 gepubliceerd zijn in media gevestigd in de 27 EU-lidstaten.

Voor Verscheidenheid

Tegen Discriminatie

Een initiatief van de Europese Unie

2007 — Europees Jaar van gelijke kansen voor iedereen

JOURNALISTEN AUTEURSMATSCHAPPIJ

Uitnodiging algemene vergadering

De Raad van Bestuur van de JAM nodigt alle leden uit op de gewone **Algemene Vergadering** van de JAM die plaatsvindt op

*zaterdag 2 juni 2007 om 10 uur
op de zetel van de vennootschap,
Roger Vandendriesschelaan 38,
1150 Brussel*

Tijdens de Algemene Vergadering zullen vijf nieuwe bestuurders verkozen worden, drie Franstalige en twee Nederlandstalige, onder wie drie voor de dagbladers en twee voor de periodieke pers. Wie, als lid van de JAM, interesse heeft in één van deze mandaten, bezorgt zijn/haar kandidatuur ten laatste op 11 mei aan de JAM.

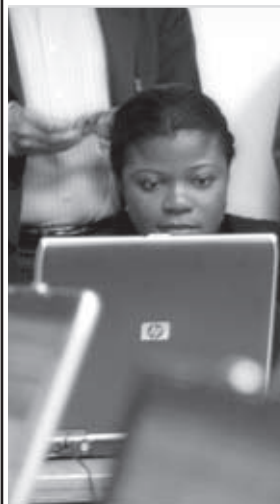
De documenten en verslagen van de Algemene Vergadering kunnen door de leden worden gedownload op onze website www.jam.be

Voor meer informatie kan u ons bereiken op info@jam.be – tel. 02/777.08.30 – fax: 02/777.08.40

fdS[[YW

Vw2w{y, y2s, 2a, vw' f'w' i'f'k s'f'w 2'f'ys, {t'w'2, 2s€ w ?
< wj { y2€ w2vw2^w'f'k2Z fywuz ff-2, 2S, ~ wj, w 2ww 2ss, ^s-2
^is{, { yw @w2'is{, { yw 2'w2 2w 2€ {vvs2w 2Sf, v2w 2 {, 2ff) 2
^f'vys, } w{ } 2'ff'2 {w?wvw @

- + 18 april 2007
Geavanceerd zoeken op internet
DOCENT: Henk van Ess
- + 8 mei 2007
Efficiënt researchen
DOCENT: Luuk Sengers
- + 9 mei 2007
Vermijd juridische valkuilen
DOCENT: Wim Criel
- + 26 juni 2007
Creatief denken voor redacties
DOCENT: Marcus Geers
- + 27 juni 2007
Creatief denken voor freelancers
DOCENT: Marcus Geers

g{yw twvw2 x'f'€ s'f'w2 2s, € wvw I2 << @Sf|@w^'is{, {, yw

V

V

Q

J

Vereniging van Onderzoeksjournalisten